

ET ÆGTE DILEMMA: FORBUD MOD DRENGE- OMSKÆRING TIL DEBAT

Et undervisningsmateriale

Indledning

Forløb

Viden

INDLEDNING

Indledning

Debatten om drengeskærping er noget af det mest dilemmafyldte, der har været diskuteret i offentligheden de seneste par år. Diskussionen er dukket op i Danmark med jævne mellemrum, bl.a. i kraft af at der har været stillet forslag om et forbud mod drengeskærping. Hver gang har det været forbundet med voldsomme diskussioner og hårde beskyldninger fra både tilhængere og modstandere af et forbud. I dette materiale dykker vi ned i dilemmaerne og ser, om vi kan blive klogere på diskussionen.

Målet med materialet er at belyse og udforske *nuancerne* i den dilemmafyldte – og ofte polariserede – debat og at undersøge, hvorvidt der både bag positionerne 'for' og 'imod' et forbud gemmer sig en større kompleksitet, end det kan se ud til i debatterne.

Målgruppe og fag:

Undervisningsmaterialet er målrettet de gymnasiale uddannelser samt 9.-10. kl. i grundskolen, og vil kunne anvendes i fagene: religion/kristendomskundskab, samfundsfag, filosofi, historie og dansk (med fokus på retorik). Materialet vil også kunne danne baggrund for, at eleverne beskæftiger sig med emnet i forbindelse med større skriftlige opgaver.

Forløbet vil med udgangspunkt i den samfundsmæssige debat om et forbud mod drengeskærping introducere eleverne til:

Etik – og etisk refleksion i krydsfeltet mellem religion, politik og lægevidenskab
 Forholdet mellem demokrati, kultur og religion
 Forholdet mellem individ, stat og civilsamfund
 Omskærpingstraditionen inden for jødedom og islam
 Politisk debat
 Retoriske virkemidler, herunder historiebrug/misbrug

EKSTRA:

I tilknytning til materialet er et sæt samtalekort (sættet indeholder de samme spørgsmål, som indgår i gruppearbejdet). Samtalekortene kan evt. anvendes som selvstændigt materiale, fx på lærerværelset eller på læreruddannelsen, eller de kan bruges som opfølgning på forløbet.

Undervisningsmaterialet er udarbejdet af Foreningen Åndsfrihed og Dansk Jødisk Museum. Vi håber, at materialet kan give elever såvel som lærere stof til eftertanke.

God fornøjelse med materialet!

FORLØB

Forløb

Del 1: Indledningsøvelse: Et dilemmafyldt spørgsmål

Giv en meget kort introduktion til temaet – drengeskærping og spørgsmålet om et forbud (se næste side med baggrundsviden) – og fortæl eleverne, at debatten om emnet er og har været både hård og følsom, og at den måske også i nogle sammenhænge har savnet nuancer.

Bed eleverne rejse sig og stille sig i lokalet ud fra spørgsmålet 'for eller imod et forbud' (fx venstre side = for, højre side = imod). Gør opmærksom på, at man kan stille sig, hvor man vil (også midt i lokalet). Bed dem, der har lyst, sætte ord på, hvorfor de har stillet sig, hvor de står.

Bemærk: De elever, der evt. selv er omskåret, har måske ikke lyst til at optræde som case i et undervisningsforløb. Bemærk også, at et svar sagtens kan være: "Jeg ved ikke nok om emnet endnu, derfor står jeg i midten."

Borgerforslag om forbud mod drengeskæring

I 2018 blev muligheden for 'borgerforslag' indført. Ordningen betyder, at alle personer med stemmeret til folketingsvalg i Danmark kan stille forslag om en lov eller en lovændring, hvis mindst tre personer vil være medstillere af forslaget, og det derudover overholder reglerne for ordningen (forslag må fx ikke være i strid med grundloven). Hvis 50.000 personer herefter – inden 180 dage – støtter borgerforslaget, vil det blive fremsat som beslutningsforslag og behandlet og stemt om i Folketingssalen (læs mere på www.borgerforslag.dk).

Fra ordningen blev indført, er der blevet stillet over 1.000 borgerforslag, men kun 31 forslag (januar 2022) er nået hele vejen til Folketingssalen. Et af de første forslag, der opnåede 50.000 støtter, var forslaget om en mindstealder på 18 år for omskæring af 'raske børn', dvs. når der ikke er medicinske årsager til at foretage indgrebet. 54.157 personer skrev under på forslaget inden for tidsfristen. Forslaget blev imidlertid oprettet med en anmærkning, idet folketingsadministration var usikre på, om forslaget var i strid med Grundlovens § 67 om religionsfrihed (Læs hele borgerforslaget her: 'Indførelse af 18 års mindstealder for omskæring af raske børn' <https://www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-00124>).

Forslaget blev forkastet af folketinget i 2020. Udslagsgivende var, at de to største partier (Venstre og Socialdemokratiet) endte med at stemme imod (dog var der enkelte politikere fra Venstre – og også fra flere andre partier – der ikke fulgte partiets fælles linje). Hvis forslaget var blevet vedtaget, ville Danmark have været det første land i verden til at indføre et forbud mod rituel drengeskæring, og der er næppe tvivl om, at et forbud ville have fået stor international opmærksomhed.

Det er et svært spørgsmål, og selv i spørgeskemaundersøgelser opstår der tvivl. Ifølge en meningsmåling lavet af DR i 2021 har forslaget om et forbud stor tilslutning blandt danskerne. Mere end 70% af de adspurgte mente, at der bør indføres et forbud mod rituel omskæring af drenge under 18 år, og kun knap 10 % var direkte imod et forbud (læs mere her: <https://www.dr.dk/nyheder/politik/kun-hver-tiende-dansker-er-enig-med-frederiksen-og-ellemann-i-omskaring-af-drenge>). I en anden undersøgelse lavet af Gallup også i 2021, bestilt af Det Jødiske Samfund i Danmark, mente 16%, at det fortsat burde være lovligt for danske jøder at få omskåret deres sønner, hvis sundhedsmyndighedernes retningslinjer bliver overholdt, og 38% svarede "nej". Derudover var der 44%, som enten var i tvivl eller ikke mente, de havde forudsætningerne for at tage stilling.

Læs her om behandlingen af forslaget i folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20201/beslutningsforslag/b7/tidsplan.htm>

Del 2: Indsamling af viden

Etiske dilemmaer kræver viden. Alene eller to og to (evt. som lektie hjemmefra) skal eleverne indhente mere viden om emnet ved at læse teksterne 'Viden om drengeskæring' samt evt. søge mere viden på nettet (se forslag til links). Efterfølgende noteres svarene på følgende spørgsmål:

Hvad er drengeskæring?

Hvor stor en del af verdens mandlige befolkning er omskåret?

Inden for hvilke religioner praktiseres omskæring som ritual?

Hvorfra stammer ritualet?

Hvilken betydning har ritualet?

Er der drenge/mænd, der bliver omskåret, uden at det knytter sig til deres religion?

Med hvilke begrundelser?

Saml op på klassen.

Bemærk ved informationssøgning: Vær opmærksom på, at der kan dukke voldsomme billeder op ved en billedsøgning samt at billederne kan være manipulerede. Vær også opmærksom på at stille spørgsmål til sagligheden og objektiviteten i forbindelse med en videnssøgning.

Gode hjemmesider at søge viden er fx www.lex.dk www.faktalink.dk www.religion.dk

Del 3: Fælles opgave: Statsministerens appel

Klassen læser i fællesskab statsminister Mette Frederiksens appel (Elevmaterialet side 3). Bed en eller flere læse den højt, også selvom den har været læst hjemmefra. Herefter gennemgås og diskuteres på klasseplan de spørgsmål, som ligger i forlængelse af hendes appel (og som eleverne evt. på forhånd har arbejdet med som hjemmearbejde).

Del 4: Undertemaer i debatten: Gruppearbejde

Klassen deles i grupper af 3-4 personer, der hver arbejder med et af de seks undertemaer (se elevmaterialet).

Del 5: Præsentation for klassen

Hver gruppe præsenterer følgende for klassen:

- 1) Gruppens undertema: Hvad handler det om?
- 2) Gruppens diskussion: Hvor er dilemmaerne? Nævn 2-3 eksempler på særlige dilemmaer.
- 3) Vurder sammen med resten af klassen: Er det et vigtigt undertema i forhold til den overordnede debat om et forbud mod drengeskærping? Hvorfor/hvorfor ikke?

Del 6: Afslutning

Gentag indledningsøvelsen (del 1). Bed dem, der har lyst, om at sætte ord på, hvorfor de står, hvor de står. Diskuter især, hvorfor nogle har flyttet sig eller netop ikke flyttet sig efter at have arbejdet med emnet.

VIDEN

Viden

Indholdet i dette afsnit indgår også i elevmaterialet.

Indhold

- 1) Viden om drengeskæring
- 2) Love og rettigheder
- 3) Links til debatten om drengeskæring
- 4) Hvis du vil læse mere

1) Viden om drengeskæring

HVAD ER DRENGESKÆRING

Omskæring af drenge er et kirurgisk indgreb, hvor forhuden af penis bliver skåret af. I Danmark skal indgrebet enten foretages eller overværes af en læge.

Omskæringen kan være medicinsk, kulturelt eller religiøst begrundet.

Cirka en tredjedel af alle mænd i verden er omskåret.

Rituel drengeskæring er ikke forbudt ved lov i nogen lande.

Omskæring af kvinder er forbudt i Danmark og i mange andre lande. Indgrebet er væsentligt mere omfattende end ved drenge.

DRENGESKÆRING INDEN FOR JØDEDOMMEN

På verdensplan findes der ca. 14-15 millioner jøder (her forstået som personer med jødisk herkomst. Hvis man tæller personer, der bekender sig til jødedommen, er tallet noget lavere). I Danmark er der knap 2000 medlemmer af Det Jødiske Samfund i Danmark, men en hel del flere mennesker har jødiske rødder.

Drenges omskæring er et helt afgørende ritual inden for jødedommen (om end der også findes grupperinger inden for jødedommen, som er imod drenges omskæring). Omskæringen giver den nyfødte dreng sin identitet som jøde. På hebraisk kaldes ritualen for *Brit Milah*, 'omskærelsens pagt'. Inden for jødedommen omskæres drenges børn, hvis de er sunde og raske, når de er otte dage gamle. Denne pligt angives i 1. Mosebog (kapitel 17 og 21), hvor patriarken Abraham og hans efterkommere af Gud pålægges omskærelsen som tegn på pagten mellem Gud og jøderne. Selve ritualen finder normalt sted hjemme og ledsages af bønner og lovsigelser. Desuden bekendtgøres barnets navn. Den religiøst uddannede mand, som traditionelt foretager omskærelsen, kaldes en *mohel*. I forbindelse med omskæringen holder familien ofte en fest.

DRENGESKÆRING INDEN FOR ISLAM

Islam er den næststørste religion i verden (den største er kristendommen). Der findes ca. 1,8 milliarder muslimer i verden, og inden for denne store gruppe findes der forskellige retninger, hvoraf de to største kaldes hhv. sunni- (mere end 80 % af alle muslimer) og shia-islam (ca. 10 % af alle muslimer). Udover de forskellige retninger er der rundt om i verden store regionale forskelle på, hvordan islam praktiseres. Dette gælder også i forhold til omskæringsritualet.

Langt de fleste muslimske mænd bliver omskåret, og det begrundes med, at også muslimer – som jøder og kristne – er efterkommere af Abraham (jf. teksten om drenges omskæring inden for jødedommen). Omskærelsen kan finde sted inden for de første dage efter fødslen eller i løbet af de efterfølgende år, normalt senest når drengen er 6-7 år. Omskærelse nævnes ikke i Koranen, men nævnes i hadith (overleveringer om hvad profeten Muhammed gjorde og sagde – hadith er de næst-vigtigste skrifter inden for islam efter Koranen). Der er flere steder tradition for, at familien arrangerer en fest i forbindelse med et omskærelsesritual.

I enkelte dele af den muslimske verden, hovedsageligt blandt en del afrikanske muslimer, praktiseres desuden omskærelse af kvinder. Denne skik er lokalt bestemt og stammer fra før islam blev introduceret i disse områder. Der nævnes intet om omskærelse af kvinder i Koranen eller hadith. Omskærelse af piger og kvinder er forbudt i Danmark.

Fotos

Muslimsk omskæringsfejring i en tyrkisk familie.
Drengene hedder Ozan og Çağan.
Foto: privat

Jesus bliver omskåret på ottendedagen. Kalkmaleri fra Tingsted Kirke ved Nykøbing Falster udført af Elmelundemesterens værksted, omkring år 1500.
Foto: Joseph Gallacher

Jødisk omskærelsesknive (eller mohel-sæt) fra midten af det 19. århundrede. Sættet tilhørte Axel Margolinsky (1888-1967), der arbejdede som omskærer (mohel) for det jødiske samfund i Danmark.
Foto: Dansk Jødisk Museum

IKKE-RELIGIØS DRENGEOMSKÆRING

Navnlig i USA, men også i andre dele af verden, bliver en stor del af de nyfødte drenge omskåret, uden at det har en rituel/religiøs begrundelse. Det begrundes bl.a. med hygiejne, æstetik og med, at omskæring kan mindske risikoen for visse kønssygdomme. Der er dog uenighed blandt læger og forskere om, hvor store risici der er ved omskæring, og hvilke fordele det kan have. Nogle undersøgelser peger på, at omskæring kan medføre en nedsat følsomhed i penis, som kan have betydning for den omskårnes sexliv. Andre undersøgelser peger på det modsatte. Nogle undersøgelser peger på, at risikoen for komplikationer bliver større, jo ældre man er. Verdensorganisationen WHO opfordrer til omskæring i Afrika som led i kampen mod spredning af HIV/AIDS.

Dette undervisningsmateriale fokuserer først og fremmest på drenges omskæring som religiøst og/eller kulturelt ritual, og derfor i mindre grad på ikke-religiøs drenges omskæring, men det er klart, at den lægefaglige diskussion også har betydning for diskussionen af drenges omskæring som religiøst/kulturelt ritual.

LINKS MED MERE VIDEN OM DRENGEOMSKÆRING

lex.dk: <https://denstoredanske.lex.dk/omsk%C3%A6ring>

religion.dk: www.religion.dk/omskaering

faktalink.dk: www.faktalink.dk/omskaering

2) Love og rettigheder

GRUNDLOVEN OM RELIGIONSFRIHED

Grundlovens § 67.

Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

FN'S MENNESKERETTIGHEDSERKLÆRING OM RELIGIONSFRIHED

Artikel 18.

Enhver har ret til tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed; denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller tro og frihed til enten alene eller i fællesskab med andre, offentligt eller privat, at give udtryk for sin religion eller tro gennem undervisning, udøvelse, gudsdyrkelse og overholdelse af religiøse forskrifter.

DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSKONVENTION

Artikel 9. Ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed

1. Enhver har ret til at tænke frit, til samvittigheds- og religionsfrihed; denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller overbevisning såvel som frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller overbevisning gennem gudstjeneste, undervisning, religiøse skikke og overholdelse af rituelle forskrifter.

2. Frihed til at lægge sin religion eller overbevisning for dagen skal kun kunne underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige sikkerhed, for at beskytte offentlig orden, sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

FN'S BØRNEKONVENTION

Artikel 14.

1. Deltagerstaterne skal respektere barnets ret til tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed.

2. Deltagerstaterne skal respektere rettigheder og pligter for forældrene, og i påkommende tilfælde værger, til på en måde, der svarer til barnets gradvise udvikling af dets evner, at give retningslinjer til barnet med henblik på udøvelsen af dets ret.

3. Frihed til at udøve sin religion eller overbevisning kan kun underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov, og som er nødvendige for at beskytte den offentlige sikkerhed, orden, folkesundheden, sædeligheden eller andre menneskers grundlæggende rettigheder og friheder.

Artikel 24.

3. Deltagerstaterne skal tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed.

3) Links til debatten om drengesmskæring

FOR ET FORBUD

[Quizen med Signe Molde](#)

[DR.dk Omskåret: Jeg blev overladt til et religiøst ofringsritual](#)

[Sex & Samfund: Nu skal det være slut med omskæring af raske drengsbørn](#)

IMOD ET FORBUD

[Debatindlæg i Politiken: Omskæringsdebatten har allerede gjort enorm skade](#)

[Debatindlæg i Berlingske: Intact Denmark har gjort det til en mainstream sandhed, at jøder lemlæster deres børn](#)

[Debatindlæg i Kristeligt Dagblad: Smid ikke sten mod forældre, som får drenge omskåret](#)

[Debatindlæg i Kristeligt Dagblad: Professor i religionsret: Omskæringsforbud bliver ikke godkendt af menneskerettighedsdomstol](#)

DISKUSSION AF TONEN I DEBATTEN

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/formand-danske-joeder-advarer-om-tonen-i-om-skaeringsdebat>

4) Hvis du vil læse mere

OM BEHANDLINGEN AF BORGERFORSLAGET

["Omskæringsforbud fremsat i Folketinget: Vi håber på en fair behandling"](#)

["Borgerforslag mod omskæring får grønt lys: Folketinget skal stemme"](#)

["Forbud mod omskæring af drenge splitter partifæller i hele Folketinget"](#)

OM RELIGIONSFRIHED

[Hvad indebærer religionsfrihed? - Religion.dk](#)

OM DISKUSSIONERNE AF RELIGIONSFRIHED I FORBINDELSE MED DISKUSSIONERNE AF INDHOLDET I GRUNDLOVEN

<https://grundtvig.dk/oersted-vaccinenaegterne/>

OM ET ALTERNATIVT OMSKÆRINGSRITUAL

<https://www.ozy.com/the-new-and-the-next/a-new-alternative-to-jewish-circumcision/32930/>

OM KIRKEGANG I 'GAMLE DAGE'

["Danskere har aldrig gået ret meget i kirke"](#)

Hvem står bag

Bag materialet står Foreningen Åndsfrihed og Dansk Jødisk Museum.

Forfattere til materialet er: Ingrid Ank (leder af Grundtvig-Akademiet og formand for Foreningen Åndsfrihed) og Sara Stadager (museumsinspektør ved Dansk Jødisk Museum). Tak for respons og kommentarer fra hhv. Thomas Thomsen (formand for Religionslærerforeningen for Gymnasiet og HF), Kirsten M. Andersen (lektor ved læreruddannelsen, UC Syd), John Rydahl (formand for Religionslærerforeningen i folkeskolen) og Ole Wolf (medlem af bestyrelsen, Foreningen Åndsfrihed).

Layout: Mads Lindhardt Faber, The Projects

Publiceret: 2022